TCÚK Transformační centrum Ústeckého kraje

RRAÚK Regionální rozvojová agentura Ústeckého kraje

ECÚK Energetické centrum Ústeckého kraje

Umisťování obnovitelných zdrojů energie v Ústeckém kraji

Podklad pro Ústecký kraj pro účely veřejného projednání 8. aktualizace ZÚR Ústeckého kraje

25 / 1 / 2024

Spolufinancováno Evropskou unií

Ministerstvo životního prostředí

ústecký kraj

TCÚK Transformační centrum Ústeckého kraje

Transformační centrum Ústeckého kraje je strategickým projektem Ústeckého kraje v rámci Plánu spravedlivé územní transformace.

RRAÚK Regionální rozvojová agentura Ústeckého kraje

Jeho čtvrtý pilíř – „Komplexní revitalizace území“ je realizován Regionální rozvojovou agenturou Ústeckého kraje.

ECÚK Energetické centrum Ústeckého kraje

ECÚK snižuje energetickou náročnost všech objektů vlastněných Ústeckým krajem a zvyšuje podíl výroby energie z obnovitelných zdrojů. Své služby nabízí do území kraje, zejména pro veřejnou správu, obce a města.

Zpracovatel

Regionální rozvojová agentura Ústeckého kraje a.s.

Energetické centrum Ústeckého kraje a.s.

Autorský tým (RRA)

Ing. Markéta Hendrychová, Ph.D.
(hendrychova@rra.cz)

Mgr. Michal Porteš

Ing. arch. Veronika Šindlerová, Ph.D.

Dipl.-Ing. Eva Němcová

Ing. arch. Jan Harciník

Mgr. Martina Hutárová

Mgr. Linda Kovářová, Ph.D.

Autorský tým (ECUK)

Mgr. David Matuška
(matuska@ecuk.cz)

Spolufinancováno Evropskou unií

Ministerstvo životního prostředí

ústecký kraj

Obsah

Slovo úvodem 5

Umisťování obnovitelných zdrojů energie (OZE) 6

Obecné informace a argumenty 7
Záměry FVE a připravovaná aktualizace Zásad územního rozvoje ÚK (ZÚR) 9
Umisťování OZE z pohledu ochrany přírody a územního plánování 10
Podněty ze setkání se starosty 11

Kompenzace 12

Kompenzace za využití území k výrobě OZE 13
Kompenzační opatření z pohledu ochrany přírody a krajinné struktury 13
Návrh kompenzačních opatření k plochám OZE v 8. aktualizaci ZÚR 14
Z pohledu územního plánování 14
Z pohledu ochrany životního prostředí 17
Důl Nástup Tušimice 17
Lom Vršany 18
Lom ČSA 19
Bílina 20

Důvody zapojení kraje do procesu umisťování OZE 22

Koncepce územního rozvoje kraje 23
Energetická politika kraje 23
Regionální význam 23
Jednání s investory 23
Transparentnost 23
A co za to? 23

Nástroje kraje při umisťování OZE 24

Formální plánovací instrumenty 25
Územní studie krajiny 25
Územní studie krajiny dle metodiky Ministerstva pro místní rozvoj (MMR) 25
Regulační plán 25
Neformální plánovací instrumenty 26
Pilotní studie Transformačního centra Ústeckého kraje (TCÚK) 26
Další nástroje 26
Koordinátor rozvoje území 26
Iniciovat jednání mezi obcemi a investory / investory a krajem 26
Připravená stanoviska za kraj 26
Přispívat do debat na vládní úrovni 26

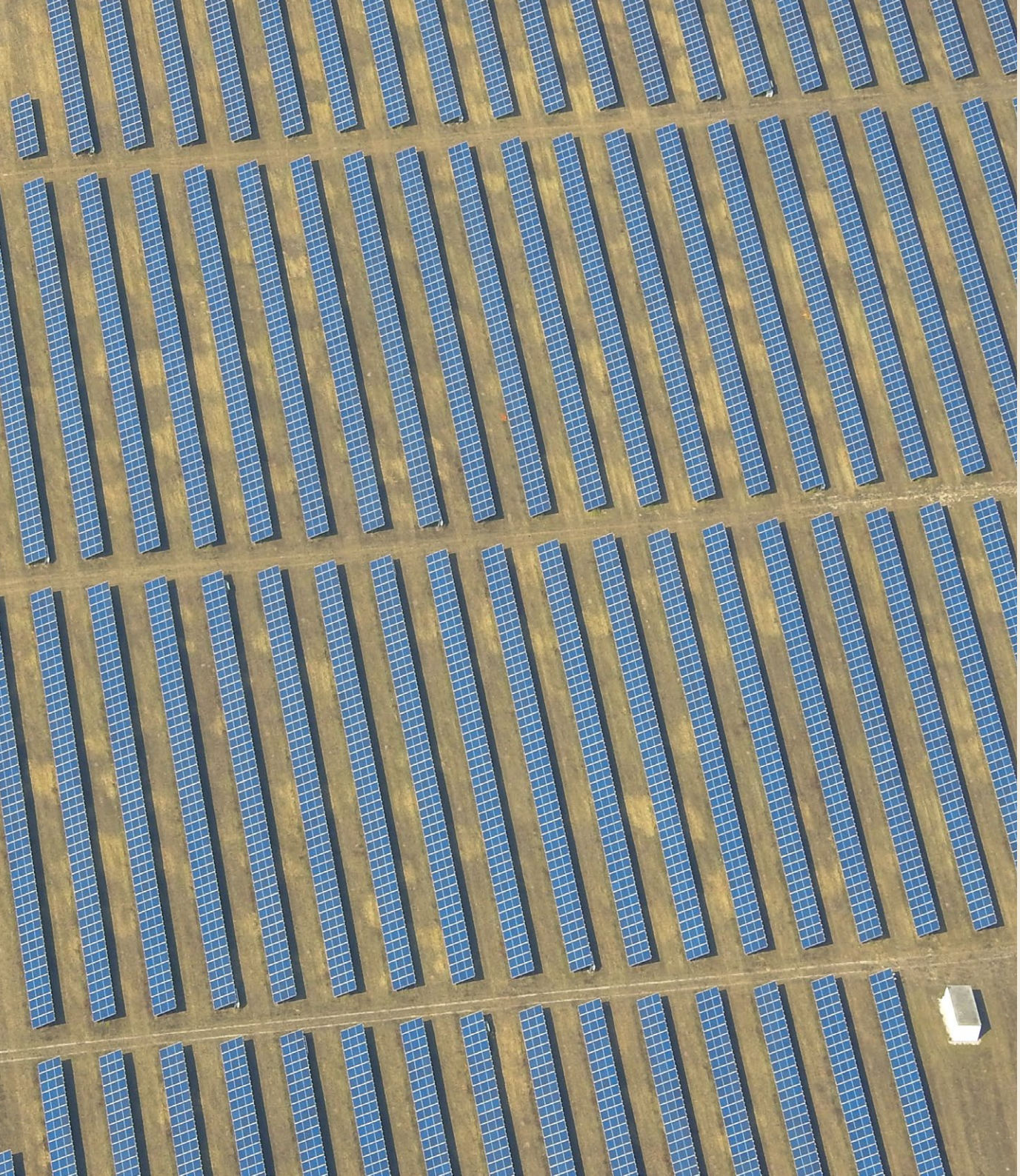
Seznam investorů OZE v Ústeckém kraji 27

Závěr 30

Přílohy 32

Seznam zkratek

ČEPS	Česká elektroenergetická přenosová soustava
DNT	důl Nástup Tušimice
ECUK	Energetické centrum Ústeckého kraje
proces EIA	Vyhodnocování vlivů na životní prostředí
FVE	fotovoltaická elektrárna
CHKO	chráněná krajinná oblast
Lom ČSA	Lom Československé armády
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NP	národní park
NPP	národní přírodní památka
NPR	národní přírodní rezervace
OP	ochrana přírody
OZE	obnovitelné zdroje energie
PP	přírodní památka
PR	přírodní rezervace
RRA ÚK	Regionální rozvojová agentura Ústeckého kraje
TCÚK	Transformační centrum Ústeckého kraje
ÚP	územní plán
ÚSES	Územní systém ekologické stability
ZCHD	zvláště chráněné druhy
ZCHÚ	zvláště chráněná území
ZÚR	Zásady územního rozvoje
ŽP	životní prostředí

Slovo úvodem

Tento dokument vznikl

1. v návaznosti na mapování a analýzy mezioborového týmu TCÚK zabývajících se rozvojovými bariérami a potenciály v transformaci a budoucím rozvoji Ústeckého kraje;
2. na základě identifikované poptávky po odborné podpoře, krajské podpoře a koordinační podpoře samosprávám (především starostům menších obcí), na jejichž katastrech se objevují záměry na velkoplošné umisťování FVE;
3. v reakci na probíhající změny Zásad územního rozvoje (ZÚR) Ústeckého kraje (konkrétně zpracovávanou 8. aktualizaci) a další uvažované velkoplošné záměry v lomu ČSA a Vršany.

Tento dokument má Ústeckému kraji poskytnout informace důležité pro tvorbu strategie a postupů v rámci problematiky umisťování OZE, přičemž se zaměřuje především na aktuální téma záměrů na plošné umisťování fotovoltaických elektráren. Vysvětluje strategii vymezení akceleračních zón v širším pojetí, které se Ústeckého kraje výrazně dotknou a přináší taktéž konkrétní doporučení při prvním z kroků urychlující umístění velkoplošných fotovoltaických elektráren v posttěžební krajině, mj. asanačních plochách. Je vysvětlena potřebnost koordinace krajem a také nabídnuty nástroje pro usměrnění záměrů zohledňující jiné veřejné zájmy.

Umisťování obnovitelných zdrojů energie (OZE)

Obecné informace a argumenty

Definování akceleračních zón (AKCE) a ploch k asanaci (ASA) neznamená automatické rozhodnutí o výstavbě OZE v nich. Pouze je tím dána základní informace, zda se jedná o cennější (významnější) území z hlediska ochrany přírody a krajiny a lze tudíž očekávat větší administrativní zátěž spojenou s případným povolováním a zvýšeným rizikem nepovolení. Stejně tak definování plochy do zóny neznamená automaticky pro správní orgán závaznost povolení konkrétního OZE. Jedná se o obecné posouzení prostřednictvím základních vrstev – například velkoplošná zvláště chráněná území, maloplošná zvláště chráněná území, nadregionální biokoridory, hlavní prvky ÚSES aj. Chybí zde ale konkrétnost a specifikace dané na úrovni projektových dokumentací – bez toho objektivní a především závazné posouzení lze jen těžko stanovit – chybí místní úroveň, specifičnost ochrany přírody na konkrétních plochách. Toto lze využít pro argumentaci.

Území ASA nebo akceleračních zón je často obhajováno deformovanou krajinou, nepřírodními ekosystémy a poškozeným krajinným rázem jako vhodné pro výstavby OZE. To je v obecné rovině pravda pro většinu území, ale ne zcela pro Ústecký kraj – ten je specifický a zde platí, že ta na první pohled nejvíce postižená území často hostí výjimečnou biodiverzitu. Tyto kontrasty jsou patrné na mnoha místech Ústeckého kraje a nelze tedy použít pouze metodiku popsanou výše a měřítkem ZÚR. Proto je nutné řešit plochy individuálně a ve větším detailu. Kvůli tomu je nutné řešit větší celky aktualizace ZÚR formou územní studie krajiny a dostat se na nižší měřítko a zahrnout i další faktory a hodnotit transformační potenciál území, nejen energetiku a ochranu přírody.

Hlavní územní limity z pohledu ochrany přírody (řada z nich ovšem v rámci determinace ploch ASA a akceleračních zón nepůjde uplatnit, neb byly v limitu vrstvy) – CHKO, NP, NPR, NPP, PR, PP, přírodní parky, ÚSES, významné krajinné prvky, soustava NATURA 2000, významná území pro migraci ptáků a netopýrů.

Hlavní legislativní opory pro možnou limitaci/moderaci velkoplošných OZE dle zákona č. 114/1992 sb.:

§ 5b – odchylný postup při ochraně ptáků

§ 45i – povolování záměrů s významným negativním vlivem na předměty ochrany a celistvost území v Natura 2000

§ 56 – výjimky ze zákazů u chráněných druhů rostlin a živočichů chráněných podle práva ES

V akceleračních zónách pravděpodobně bude vyloučen proces EIA a možná i proces posouzení vlivů na krajinný ráz při nových záměrech OZE. Zbývá SEA a pak konkrétní druhová ochrana.

Zásadní je proto proces posuzování OZE dostat na všechny nezbytné úrovně k řešení a vyvolání koncepčního řešení. Zahájení diskuze o nezbytných legislativních úpravách včetně plošných kompenzací, které by měly s nezbytným rozvojem OZE a opatřeními k zajištění energetické bezpečnosti spojeny a veřejně prezentovány. Klíčové je nutnost OZE dobře od argumentovat na státní úrovni vůči samosprávám a obyvatelům. V tomto by velmi pomohla modelová/prováděcí studie konkrétního krajinného celku na úrovni např. výsypky, která by byla konsensuálně odsouhlasena a přijata klíčovými aktéry. Jako vhodné modelové lokality lze vybrat výsypku Pokrok nebo výsypku Obránců míru.

Definice akceleračních zón vychází z EU směrnice RED III přijaté v září – která mimo jiné nakazuje členským státům usilovat o energii z OZE až na 45 % svého vnitrostátního mixu. Implementace akceleračních zón do vnitrostátní legislativy by měla být hotová do 18 měsíců, proto se nyní objevuje silný tlak na prosazení OZE v krajině . Předpokladem je fakt, že proces povolení nového záměru OZE by neměl trvat déle než 12 měsíců.

Tlak na rozvoj OZE vychází samozřejmě ze směřování EU k dekarbonizaci a pro jeho naplňování vydala EU nařízení Rady č. 2577 – to ukotvuje rámec pro urychlenou výstavbu OZE. Toto nařízení je dočasně platné na 18 měsíců a mimojiné nařízení zavádí tzv. koncept vyvratitelné domněnky veřejného zájmu – to znamená, že OZE jsou veřejným zájmem sloužícím mimo jiné veřejnému zdraví a bezpečnosti. To podtrhuje význam a tlak na výstavbu OZE především FVE. Žadatel/investor tak nemusí dokazovat, že stavba je veřejným zájmem, ale naopak orgán OP musí posuzovat, jestli případný záměr nenese výrazné negativní dopady na životní prostředí.

Pro střednědobé a dlouhodobé OZE v pánvi (tyto tvoří většinu potenciálu stovek MW) je nedostatečná přenosová soustava. Současná je plně vytížená a musí se budovat nová vedení zvláště vysokého napětí. To je samo o sobě legislativně a technicky náročný proces. Vlastník přenosové soustavy v ČR ČEPS toto odhaduje například jen v oblasti ČSA a Vršany na 15 let výstavby při okamžitém zahájení všech nutných kroků.

Jako velkou slabinu vidíme nedovyřešený záměr stavět nyní FVE “megalomansky”. Jako nepřímý činitel kompenzace rozlohy a podoby OZE je bezpodmínečně nutný jednotný názor a spojení obcí a spolků a jejich aktivita navenek a dále jejich koordinace krajem.

OZE a především záměry FVE jsou přednostně lokalizovány na plochy brownfieldu (sensu lato nutné uvažovat takto i o výsypkách) a zemědělské půdy III., IV. a V. třídy ochrany, které vykazují sníženou bonita. Těch se v Ústeckém kraji nachází mnoho. Nelze tedy příliš využít zákonu o ochraně zemědělského půdního fondu.

Opora OZE je mimo jiné často schovávána za možný odliv investic a nadnárodních firem, protože u mnoha z nich je trendem nyní využívat 100 % elektrické energie z „čisté energie“ – hrozí, že budou investovat v jiných zemích, kde se připravili – například Polsko.

Využitelné podmínky/argumenty pro členské státy v rámci směrnice o zavedení rozvoje instalace OZE (RED III):

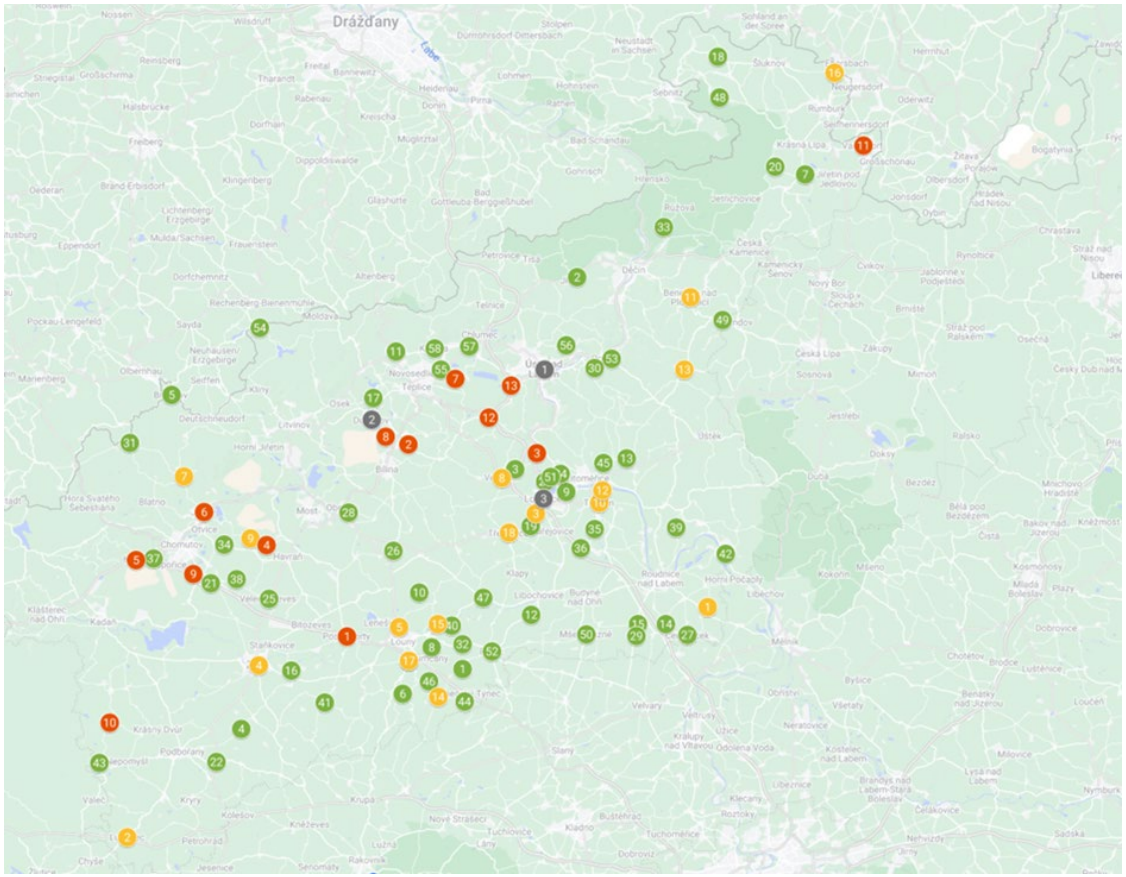
(Důležité citace směrnice, které můžeme využít my, ale i kraj, obce nebo jakýkoliv zpracovatel vymezující se vůči OZE (primárně FVE) v závazných dokumentech.)

1. projekty umístěné v těchto oblastech uplatňují vhodná a přiměřená pravidla a opatření k řešení negativních dopadů na životní prostředí, které mohou vzniknout
2. plán nebo plány vymezující oblasti urychlení obnovitelných zdrojů energie podléhají před svým přijetím posouzení vlivů na životní prostředí provedenému v souladu s podmínkami stanovenými ve směrnici 2001/42/ES, a pokud by mohly mít významný vliv na lokality Natura 2000, i příslušnému posouzení podle čl. 6 odst. 3 směrnice 92/43/EEC
3. členské státy rozhodnou o velikosti těchto oblastí urychlení výstavby obnovitelných zdrojů s ohledem na specifika a požadavky technologie nebo technologií, pro které zřizují oblasti urychlení obnovitelných zdrojů. Členské státy si ponechají možnost rozhodnout o velikosti těchto oblastí, avšak budou usilovat o to, aby celková velikost těchto oblastí byla významná a aby přispěla k dosažení cílů stanovených v této směrnici. Plán nebo plány vymezující oblasti urychlení obnovitelných zdrojů energie se zveřejní a podle potřeby se pravidelně přezkoumávají, zejména v souvislosti s aktualizací vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu podle článku 14 nařízení (EU) 2018/1999.
4. členské státy použijí všechny vhodné a přiměřené nástroje a soubory údajů k určení oblastí, kde by zařízení na výrobu energie z obnovitelných zdrojů neměla významný vliv na životní prostředí, včetně mapování citlivosti volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, a zároveň zohlední dostupné údaje v souvislosti s rozvojem soudržné sítě Natura 2000, a to jak pokud jde o typy přírodních stanovišť a druhy podle směrnice Rady 92/43/EHS1, tak o ptáky a lokality podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/147/ES;
5. pokud nová zmírňující opatření, která mají v co největší míře zabránit usmrcování nebo vyrušování druhů chráněných podle směrnice Rady 92/43/EHS a směrnice 2009/147/EHS nebo jakémukoliv jinému dopadu na životní prostředí, nebyla z hlediska své účinnosti široce testována, mohou členské státy povolit jejich použití pro jeden nebo několik pilotních projektů na omezenou dobu za předpokladu, že účinnost těchto opatření je pečlivě sledována a v případě, že se neukážou jako účinná, jsou okamžitě přijata vhodná opatření.
6. upřednostní umělé a zastavěné plochy, jako jsou střechy a fasády budov, dopravní infrastruktura a její bezprostřední okolí, parkovací plochy, zemědělské podniky, skládky, průmyslové areály, doly, umělé vnitrozemské vodní plochy, jezera nebo nádrže, případně čistírny městských odpadních vod, a také znehodnocené pozemky nevyužitelné pro zemědělství;
7. projekty vyjmuty z EIA vyjma projektů, které by měly významný vliv
8. členské státy mohou určité oblasti vyjmout z důvodů kulturního a historického dědictví

Tato pravidla musí být zaměřena na specifika každé identifikované oblasti urychleného využívání obnovitelných zdrojů energie, na technologii nebo technologie obnovitelné energie, které mají být v každé oblasti použity, a na identifikované dopady na životní prostředí. Dodržování těchto pravidel a provádění příslušných zmírňujících opatření jednotlivými projekty vede k domněnce, že projekty tato ustanovení neporušují, aniž jsou dotčeny čl. 16a odst. 4 a 5. Pokud nová zmírňující opatření, která mají v co největší míře zabránit usmrcování nebo vyrušování druhů chráněných podle směrnice Rady 92/43/EHS a směrnice 2009/147/EHS nebo jakémukoliv jinému dopadu na životní prostředí, nebyla z hlediska své účinnosti široce testována, mohou členské státy povolit jejich použití pro jeden nebo několik pilotních projektů na omezenou dobu za předpokladu, že účinnost těchto opatření je pečlivě sledována a v případě, že se neukážou jako účinná, jsou okamžitě přijata vhodná opatření.

Záměry FVE a připravovaná aktualizace Zásad územního rozvoje ÚK (ZÚR)

Transformační centrum Ústeckého kraje zpracovává souhrnné mapy s kumulací záměrů FVE. Nad rámec ploch vymezených v 8. aktualizaci ZÚR (příloha 1) zobrazují, zejména v Podkrušnohorské pánvi, také další připravované záměry. Nejvýznamnějším jsou uvažované plochy pro FVE v lomu ČSA a Vršany, které představují multikriteriální analýzy zpracované pro státní podnik Diamo (příloha 2). Pro lokalitu lomu ČSA byly již plochy schváleny vládou, pro lom Vršany se předpokládá projednání vládou v únoru 2024.

Obr. 1. Evidence záměrů výstavby fotovoltaických elektráren.

Jedná se tedy o vysoce prioritní záměry. V Ústeckém kraji se zároveň připravují další již konkrétní menší projekty, kvůli kterým již došlo ke změnám územních plánů, probíhá proces EIA, chystá se stavební povolení či je evidována příprava projektové dokumentace. Při zpracování této vrstvy byl zapojen zejména Krajský úřad Ústeckého kraje (odbor ŽP), osloveny všechny obce v ÚK a další významní investoři (např. Sev.en, Česká Energie). Jejich rozsah a lokalizaci v ještě nefinální verzi prezentuje příloha 3. Prozatím reagovalo 26 % obcí v Ústeckém kraji, z nichž 13 obcí potvrdilo, že eviduje výstavbu FVE v krajině (červené), 18 na střechách (žluté), 58 neevidují žádné záměry (zelené) a 3 obce (šedé) nesouhlasili s poskytnutím informací (viz obr. 1).

V kumulativní mapě (příloha 3) nejsou zatím vymezeny akcelerační zóny, neboť ze strany MŽP ještě nebylo vymezení těchto ploch dokončeno. Bude doplněno v dalším, propracovanějším, dokumentu. Podle předběžných náhledů a debat se zpracovateli metodiky vymezování akceleračních zón, se jedná o značnou část území ÚK mimo lesy a ZCHÚ. Smyslem těchto map je vizualizace kumulativního efektu všech dostupných záměrů, které do velké míry limitují územní rozvoj obcí, ale i transformační potenciál posttěžebních lokalit. Ke zmírnění negativních dopadů je třeba koncepčního přístupu k rozvoji území i energetice, který by Ústecký kraj měl iniciovat.

Umisťování OZE z pohledu ochrany přírody a územního plánování

Při vymezování ploch pro FVE chybí koncepce umístění ploch– jediný princip se zdá být: " Využijme všechny volné plochy bez lesnické rekultivace a vodních ploch s vhodnými osvitovými podmínkami".

Vyjadřovat se k takovému rozsahu OZE bez kontextu plánovaného využití zbytků těžebních ploch je obtížné. Pokud bychom připustili, že se FVE budou umísťovat do současného stavu, do díry v zemi, tak to nepůsobí tak dramaticky. Ale to je iluze, pročež v tom území bude probíhat rekultivace a místo kultivace a zobytnění tam budou záplavy FVE, oplocené, neprostupné, nepřístupné, v kumulaci jednotlivých elektráren děsivé. To umístění FVE je nutné posuzovat v kontextu cílového využití post těžební krajiny a také v kontextu specifik kontrastů těžebních území ÚK (neplatí výsypka=nehodnotné zničené území). Nicméně už nyní je zřejmé, že plochy pro FVE budou komplikovat budoucí obnovu prostupnosti post těžební krajiny a že budou mít negativní dopad na specifickou biodiverzitu posttěžební krajiny a na její zásadní význam jako refugium mimoprodukční bezlesé krajiny v kontextu poničené zemědělské krajiny v ČR. Je jasné, že v měřítku ZÚR toto není téma, na to jsou ZÚR moc hrubé. Nutné vyžadovat v SEA posouzení na nižší úrovni.

Rozsah ploch monofunkčního využití zásadně determinuje územní rozvoj kraje. Kraj z pohledu vlastní samosprávy by měl mít jednoznačný názor na rozvoj svého území. Ústecký kraj má mít jasnou, srozumitelnou a aktéry rozvoje sdílenou koncepci územního rozvoje kraje, která stanoví logický rámec a hlavní zásady a strukturu budoucího rozvoje území celého Ústeckého kraje. Koncepce rozvoje území je základním a nepostradatelným předpokladem udržitelného rozvoje každého území. Má-li být rozvoj území udržitelný, musí být koncepční.

Schválením velkoplošných záměrů bez jasné celkové koncepce rozvoje území Ústeckého kraje a aktivního přispění Ústeckého kraje do debaty nechává podobu budoucího rozvoje dotčeného území pouze v rukou soukromých investorů a jejich parciálních (zpravidla ekonomicky motivovaných) zájmů.

Umísťování takto plošně rozsáhlých a svými dopady zásadních záměrů do území bez jasné koncepce je ve vyspělé společnosti, k níž se Česká republika řadí, naprosto nepředstavitelné.

Zcela zásadní by mělo být pořízení modelových územních studií krajiny na všech větších plochách s umístěním OZE – typicky charakteru jedné výsypky. (např. Pokrok, Obránců míru, vnější výsypky DNT).

Tyto územní studie krajiny dokáží na adekvátním místním měřítku zohlednit limity a možnosti území tak, aby krajina s potenciální plošnou FVE zachovala charakter akceptovatelné krajiny pro obyvatele a charakter plnící všechny důležité ekosystémové funkce krajiny. Typicky by se měla zahrnovat tyto parametry:

- prostupnost územím pro člověka, zachování dostatečného prostoru pro rekreační a pobytové využití místních obyvatel i návštěvníků/turistů, pohoda žití,
- zapracování specifických požadavků na ochranu přírody a krajiny posttěžební krajiny
- vliv na již existující hodnoty v území - zachování refugií a klimatická role krajinné struktury
- dostupnost k novým cílům zájmu v posttěžební krajině
- zajištění zohlednění potenciálů propojení krajinné struktury posttěžební krajiny s krajinou rostlou – udržení přírodního charakteru a migrační prostupnost pro volně žijící živočichy
- kumulativní vlivy s aditivními aktualizacemi ZÚR a dalšími záměry
- zavedení obecných kompenzačních mechanismů pro zachování výše uvedených nosných bodů a jejich specifickou adaptaci na konkrétní místní podmínky jednotlivých navržených ploch pro plošnou instalaci OZE
- Analýza málo známých potenciálních negativních dopadů plošných FVE na životní prostředí (klimatický efekt instalace v nejsušších/nejteplejších oblastech ČR, vliv na kvalitu a evaporaci vodních zdrojů, vliv albeda na mikroklima)

Podněty ze setkání se starosty

Seminář pro obce ohledně variant jejich zapojení do decentralizované energetiky proběhl 17.10. 2023. Byl pořádán RRA ÚK společně s ECUK a energetickým specialistou a právníkem ze Sdružení místních samospráv ČR. Odpolední blok byl zaměřen na oblast Chomutovska a Mostecka, kde se silně projevila obava z velkoplošných záměrů FVE na místech post těžebních lokalit. Souhrn problému je následující:

Velkoplošné záměry FVE, které se budou projednávat v rámci 8. a případně další (lom ČSA a Vršany dle multikriteriální analýzy a vládních rozhodnutí) aktualizace ZÚR Ústeckého kraje jsou na správních územích dotčených obcí, ale pozemky nejsou v jejich vlastnictví. Vlastníkem jsou budoucí investoři (Sev.en Česká Energie, s.p. DIAMO, resp. ČEZ), kteří v konečném důsledku obce k jednání de facto nepotřebují jakkoliv (1) umístění záměru na OZE musí být v souladu s územním plánem a (2) obec je vždy účastníkem řízení o povolení záměru, resp. (3) v případě nutnosti napojení záměru například na obecní veřejnou infrastrukturu musí obec udělit souhlas k napojení.

Obce vnímají paradox ve vývoji celé transformace, kdy se velkoplošná povrchová těžba uhlí plynule vyměňuje za velkoplošné solární elektrárny, které v konečném důsledku územní rozvoj limitují úplně stejně jako těžba, jen bez garantovaných kompenzací. Debatu o kompenzačních opatřeních by představitelé obcí rádi otevřeli, mají vlastní návrhy a chtějí je prodiskutovat, sjednotit a následně delegovat na vládní úroveň, potřebují mít ale podporu od kraje. Uvítali by krajskou iniciativu pro společné jednání s investory.

Identifikované problémy

1. **Neinformovanost** a slabá komunikace o plánovaných záměrech v území. Obce nemají informace, případně jen velmi zkreslené, s čímž se váže i šíření dezinformací. Stěžují si na nízkou informovanost od kraje v souvislosti s plánovanou aktualizací ZÚR. Stejně tak je pro ně nevyhovující i komunikace směrem od investorů.
2. Chybí **debata o negativních dopadech a nárocích OZE** na území. Starostové vnímají velkoplošné záměry OZE jako nutnost, ale zároveň jako velký limit v jejich územním rozvoji. Obce zasažené těžbou viděly v rekultivovaných plochách budoucí příležitost. Výměnu těžby za oplocené areály FVE vnímají jako podraz.
3. Obce přichází s nápady, jak do **debaty o kompenzacích** přispět, ale potřebují iniciativu a podporu i směrem od kraje. Společně informovat i senátory, patřičné podvýbory, ministerstva apod.
4. **Chybí jednotnost** - starostové vnímají slabinu v tom, že se nepostupuje jednotně v rámci lokality. Při individuálních jednáních s investory se představitelé obcí vnímají jako nerovnocenný partner v debatě. Lepší je se v rámci lokality sjednotit a prosazovat věci společně.
5. Investor se s nimi v konečném důsledku nemusí bavit a obce si to uvědomují a vnímají svoji **zranitelnou roli**, kdy se bez nich rozhoduje o jejich území. Proto by uvítaly iniciativu kraje, který má při vyjednáváních s investory silnější pozici.
6. **Neznají dostupné nástroje**, kterými mohou do procesu vstoupit a být vnímáni jako partner v debatě o jejich území (Zajímali se i o možnosti, jak řízení mohou komplikovat. Ne z důvodu, že by ho chtěli zastavit, ale proto, aby je někdo začal vnímat.)
7. Zajímalo je, jak mohou vstoupit do **procesu aktualizace ZÚR**, kdy, jak a jak se sestavit připomínku, tak aby byla relevantní.

Kompenzace

Kompenzace za využití území k výrobě OZE

- Výbor poslanecké sněmovny pro veřejnou správu a regionální rozvoj, Ing. Petr Liška, předseda podvýboru pro regiony v transformaci - legislativní iniciativa, diskutováno na MPO - odmítnuto (Kompenzace s odůvodněním, že se jedná o výrobu a nikoli těžbu surovin a inspirovat by to mohlo k dalším požadavkům na další dodatečnou zátěž jiné výroby. Tato zátěž se pak promítne do cen energií. U rezervního fondu to považují za nadbytečné, protože povinnost odstranit jako odpad po skončení životnosti je na vlastníkovi FVE ad.)
- Další aktivita směřuje k projednání s poslanci a senátory za Ústecký kraj - diskutováno s poslanci (Petr Liška, Michal Kučera (Karel Krejza) a senátory (Přemysl Rabas, Zbyněk Linhart, Martin Krsek, Jan Paparega, Ladislav Chlupáč).
- 6. 2. 2024 (přesunuto z 12. 12. 2023) proběhne jednání senátního Podvýboru pro regiony v transformaci s bodem Způsob výběru území pro instalaci obnovitelných zdrojů energie (účast Mgr. David Matuška, ECÚK)
- opora: kompenzace za využití území pro liniové stavby (“liniový zákon”)

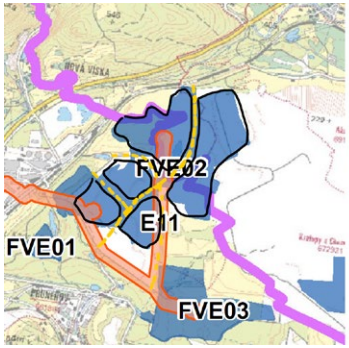
Kompenzační opatření z pohledu ochrany přírody a krajinné struktury

Mezi vybrané obecné kompenzační opatření z pohledu ochrany přírody pro práci s umísťováním OZE patří:

- omezení maximální velikost areálu jedné FVE na 30-50 ha s tím, že mezi vzájemně sousedícími areály musí být zajištěný pěší prostup. To znamená, že plocha vymezena v ZÚR nesmí umožnit její využití pro souvislou neprostupnou plochu.
- zajištění možnosti propojení obcí po obvodu FVE
- redukce plochy navrženého potenciálu alespoň o 1/3 umožní vznik prostoru pro kompenzační opatření a propojenost
- propojenost daného území obvodovými koridory o šířce 30 m po obvodu každé jedné FVE
- koridory tvořené mimoprodukční biopásy, využít např. plodiny co poskytují potravní nabídku živočichům, květnaté směsi, dále ponechávat samovolnému vývoji a doplňovat liniovými výsadbami ovocných dřevin a křovin
- omezení sečení mimoprodukčních ploch mezi OZE v období duben – srpen
- zajištění stanovištní heterogenity a podpůrných prvků biodiverzity s akcentem na posttěžební krajinu

Návrh kompen-začních opatření k plochám OZE v 8. aktualizaci ZÚR

Z pohledu územního plánování

FVE01

V principu ničemu nevadí. Vizuálně nekonfliktní.

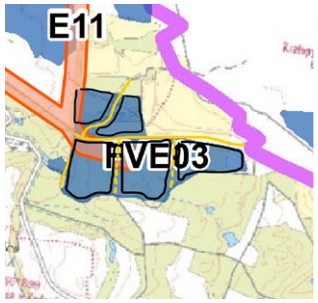
FVE02

Požadovat načlenění jižní části plochy novými veřejně přístupnými cestami v rastru max. 500 m, v návaznosti na existující cesty.

Důvod: Blízkost městu Kadani (1,5 – 3 km od okraje obytných území města, a 1 – 2 km od chatových osad u Kadaňského potoka), a tedy zvýšený potenciál území pro každodenní rekreaci obyvatel města (pěší do 1 km od bydliště, avšak na kole až 5 km od bydliště, na elektrokole dokonce až 10 km od bydliště).

Požadovat zajištění prostupnosti severní části plochy novou veřejně přístupnou cestou ve směru S-J, v návaznosti na existující cesty.

Důvod: Obnova historického přímého spojení Kadaň – Zelená – úpatí Krušných hor.

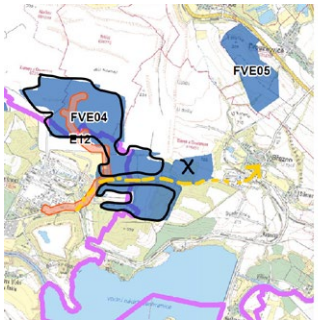
FVE03

Požadovat zachování všech existujících podmínek prostupnosti pro člověka.

Důvod: Zachování kontinuity rekultivace výsypky, respekt k legitimnímu očekávání obyvatel Kadaně na prostupnosti rekultivovaných ploch pro člověka.

Požadovat načlenění plochy novými veřejně přístupnými cestami ve směru S-J v rastru max. 500 m, v návaznosti na existující cesty.

Důvod: Blízkost městu Kadani (1,5 – 3 km od okraje obytných území města, a 1 – 2 km od chatových osad u Kadaňského potoka), a tedy zvýšený potenciál území pro každodenní rekreaci obyvatel města (pěší do 1 km od bydliště, avšak na kole až 5 km od bydliště, na elektrokole dokonce až 10 km od bydliště).

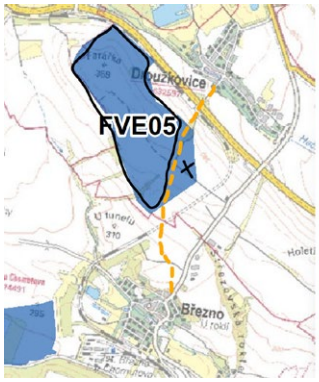
FVE04

Požadovat zachování veřejné prostupnosti ve směru Z-V z Tušimic k Březenskému drakovi a dále do Března.

Důvod: Zachování/obnova historického přímého propojení Kadaň – Tušimice – Březno.

Nevymezovat východní apendix plochy, který se už příliš blíží obytnému území Března a narušuje tak záhumení krajinu Března.

Důvod: Apendix vymezený ve vzdálenosti 800 m – 2 km od okraje obytného území. Území 2 km po obvodu obytného území je mentálně vnímáno jako „záhumení krajina“, která je historicky úzce vázaná na obytné území. Území 1-2 km okolo obytného sídla má nejvyšší potenciál pro každodenní rekreaci obyvatel daného obytného území (pěší do 1 km od bydliště, avšak na kole až 5 km od bydliště, na elektrokole dokonce až 10 km od bydliště).

FVE05

Není třeba trvat na úplném vypuštění z důvodu blízkosti obce Droužkovice – také ve vzdálenosti menší než 2 km od obce – protože je to za dálnicí, která vytvořila novou zcela zásadní mentální hranici mezi obcí a její záhumení krajinou.

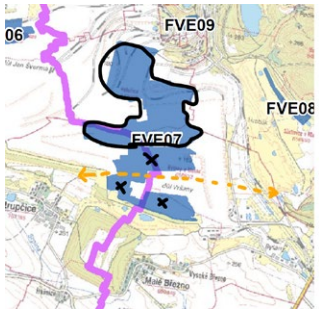
I když: je otázka, kde mají mít Droužkovice své krajinné zázemí, možná že to má být právě za dálnicí, pěší lávku přes dálnici tam ostatně mají.

Požadovat na umožnění obnovy historického propojení Březno – Droužkovice, kolem kaple u železniční zastávky Droužkovice, formou veřejně přístupné cesty.

Důvod: Obnova historické paměti krajiny – historické přímé propojení Březno – Droužkovice.

FVE06

V principu ničemu nevadí. Vizuálně nekonfliktní.

FVE07

Požadovat zásadní redukci plochy jižní části plochy.

Důvod: Narušení „mentálního prostoru“ historické záhumení krajiny Strupčic a Malého Března, aneb krajinné zázemí, které obcím bylo po desetiletí upřeno z důvodu povrchové těžby má být nahrazeno velkoplošnou FVE + zajištění možnosti přímého propojení Strupčic a Mostu veřejně přístupnou cestou v krajině

FVE08

V principu ničemu nevadí. Vizuálně nekonfliktní.

FVE09

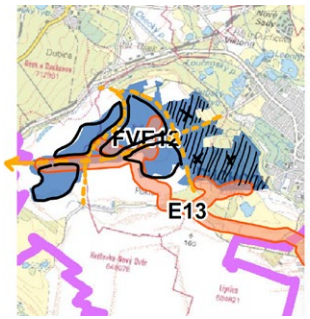
V principu ničemu nevadí. Vizuálně nekonfliktní.

FVE10

V okolí nejsou žádná obytná sídla, takže tam z mého pohledu nejsou žádné zásadní konflikty.

FVE11

V okolí nejsou žádná obytná sídla (okraj Horního Jiřetína, ale budiž), takže tam z mého pohledu nejsou žádné zásadní konflikty.

FVE12

Požadovat vypuštění celé východní části plochy.

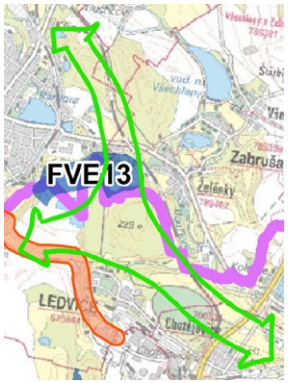
Důvod: Bezprostřední blízkost města Duchcov, dokonce jeho historicky nejhodnotnější části (zámecký areál se zámeckou zahradou / zámeckým parkem). Narušení mentálního prostoru záhumení krajiny města.

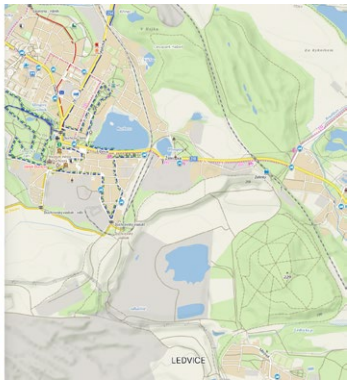
+

Do vzdálenosti 1-2 km od okraje obytného území má volná krajina vysoký potenciál pro každodenní rekreaci obyvatel města (pěší do 1 km od bydliště, avšak na kole až 5 km od bydliště, na elektrokole dokonce až 10 km od bydliště).

V západní části plochy požadavek zachovat minimálně současné prostupnosti po veřejných cestách.

Důvod: Zachování kontinuity rekultivace výsypky, respekt k legitimnímu očekávání obyvatel Duchcova na prostupnosti rekultivovaných ploch pro člověka.

FVE13

Požadovat vypuštění celé plochy.

Důvod: Vklíněná přímo mezi obytné území Duchcova a Želének, přímý kontakt s obytnými územími, není důvod se s FVE tlačit na obytný území, když plochy ASA zahrnují obrovské plochy vzdálené od obytných území.

+

Prochází tudy naprosto zásadní krajinný pás mezi Krušnými horami a Českým středohořím, prakticky jediný svého druhu v celé pánvi.

Z pohledu ochrany životního prostředí

Důl Nástup Tušimice

Celek FVE 1, 20, 9, 21, 10, 21, 11

Výskyt indikačních ZCHD specifické bioty těžebních velkolomů – linduška úhorní, bělořit šedý, konipas luční, bramborníček černohlavý, strnad luční, kulík říční, břehule říční, skokan skřehotavý.

Návrhy:

- omezení velikosti zastavěné plochy souvislé na 30-50 ha
- redukce plochy navrženého potenciálu alespoň o 1/3
- propojenost daného území koridory o šířce 30 m po obvodu každé jedné FVE
- koridory ponechané samovolné obnově event. osetí pomalu rostoucí stepní směsí
- vyloučení používání herbicidů a insekticidů
- extenzivní výsadba ovocných dřevin a bobuloplodých křovin po obvodech FVE
- vyloučení sečení ploch mimo zaplocené území FVE alespoň v období květen - srpen
- povinná pastva a % agro FVE
- zajištění terénní heterogenity v území koridory
- instalace kamenných mohyl v území koridorů
- instalace alespoň 10 ks budek pro krutihlavy na 1 ha
- návoz písčitých hromad pro žahadlový hmyz

Celek FVE 16, 12, 17

Výskyt indikačních ZCHD specifické bioty těžebních velkolomů – bramborníček černohlavý, strnad luční, kulík říční

Návrhy:

- omezení velikosti zastavěné plochy souvislé na 30-50 ha
- redukce plochy navrženého potenciálu alespoň o 1/3
- zachování stávajících lesostepních a bezlesých mimoprodukčních ploch v okolí FVE
- propojenost daného území koridory o šířce 30 m po obvodu každé jedné FVE
- koridory ponechané samovolné obnově eventuelně osetí pomalu rostoucí stepní směsí
- vyloučení používání herbicidů a insekticidů
- extenzivní výsadba ovocných dřevin a bobuloplodých křovin po obvodech FVE
- vyloučení sečení ploch mimo zaplocené území FVE alespoň v období květen - srpen
- povinná pastva a % agro FVE
- zajištění terénní heterogenity v území koridorů
- instalace kamenných mohyl v území koridorů
- revitalizace technické retenční nádrže v blízkém okolí
- plochy pod prostory koridoru VVN ponechat ekologické obnově a doplnit prvky biodiverzity
- sloupy koridoru VVN osadit hnízdními podložkami pro dravce
- instalace alespoň 10 ks budek pro krutihlavy na 1 ha
- návoz písčitých hromad pro žahadlový hmyz

Celek FVE 24

Výskyt indikačních ZCHD specifické bioty těžebních velkolomů – bramborníček černohlavý, strnad luční

Návrhy:

- omezení velikosti zastavěné plochy souvislé na 30-50 ha
- redukce plochy navrženého potenciálu alespoň o 1/3
- zachování stávajících lesostepních a bezlesých mimoprodukčních ploch v okolí FVE
- propojenost daného území koridory o šířce 30 m po obvodu každé jedné FVE
- zachovaní ekotonu alespoň 15m šířky okolo FVE obehnaných plošnou lesnickou rekultivací
- koridory ponechané samovolné obnově eventuelně osetí pomalu rostoucí stepní směsí
- vyloučení používání herbicidů a insekticidů
- extenzivní výsadba ovocných dřevin a bobuloplodých křovin po obvodech FVE
- vyloučení sečení ploch mimo zaplocené území FVE alespoň v období květen - srpen
- povinná pastva a % agro FVE
- zajištění terénní heterogenity v území koridorů
- instalace kamenných mohyl v území koridorů
- revitalizace dvou technických retenčních nádrží v blízkém okolí
- plochy pod prostory koridoru VVN ponechat ekologické obnově a doplnit prvky biodiverzity
- sloupy koridoru VVN osadit hnízdními podložkami pro dravce
- instalace alespoň 10 ks budek pro krutihlavy na 1 ha
- návoz písčitých hromad pro žahadlový hmyz

Celek FVE 14, 18, 13, 37, 38, 19

Výskyt indikačních ZCHD specifické bioty těžebních velkolomů – bramborníček černohlavý, strnad luční

Návrhy:

- omezení velikosti zastavěné plochy souvislé na 30-50 ha
- redukce plochy navrženého potenciálu alespoň o 1/3
- zachování stávajících lesostepních a bezlesých mimoprodukčních ploch v okolí FVE
- propojenost daného území koridory o šířce 30 m po obvodu každé jedné FVE
- zachovaní ekotonu alespoň 15 m šířky okolo FVE obehnaných plošnou lesnickou rekultivací
- koridory ponechané samovolné obnově event.. Osetí pomalu rostoucí stepní směsí
- vyloučení používání herbicidů a insekticidů
- extenzivní výsadba ovocných dřevin a bobuloplodých křovin po obvodech FVE
- vyloučení sečení ploch mimo zaplocené území FVE alespoň v období květen - srpen
- povinná pastva a % agro FVE
- zajištění terénní heterogenity v území koridorů
- instalace kamenných mohyl v území koridorů
- revitalizace stávajících drobných vodních prvků
- plochy pod prostory koridoru VVN ponechat ekologické obnově a doplnit prvky biodiverzity
- sloupy koridoru VVN osadit hnízdními podložkami pro dravce
- instalace alespoň 10 ks budek pro krutihlavy na 1ha

Lom Vršany

Celek FVE 44, 43, 2

Výskyt indikačních ZCHD specifické bioty těžebních velkolomů – linduška úhorní, bělořit šedý, slavík modráček, bramborníček černohlavý, bramborníček hnědý, krutihlav obecný, strnad luční, kuňka obecný, jeřáb popelavý, čolek obecný, čolek velký

Návrhy:

- omezení velikosti zastavěné plochy souvislé na 30-50 ha
- redukce plochy navrženého potenciálu alespoň o 1/3
- zachování stávajících lesostepních a bezlesých mimoprodukčních ploch v okolí FVE
- tvorba bufferu bezlesí s přirozenou obnovou na přechodech ploch do území MZCHÚ Vršany – prioritní plochy ochrany přírody
- zachovaní ekotonu alespoň 15 m šířky okolo FVE obehnaných plošnou lesnickou rekultivací
- v balančním scénáři lokality jsou některé FVE určené k agro FVE – zachovat a pokud možno rozšířit – daná pastvina v dnešní době slouží jako potravní plocha pro většinu chráněných druhů ptáků
- vyloučení používání herbicidů a insekticidů – v okolí plochy hnízdišť sýčka obecného
- extenzivní výsadba ovocných dřevin a bobuloplodých křovin po obvodech FVE
- vyloučení sečení ploch mimo zaplocené území FVE alespoň v období květen - srpen
- zajištění terénní heterogenity v území koridorů
- instalace kamenných mohyl v území koridorů
- instalace alespoň 10 ks budek pro krutihlavy na 1 ha
- instalace 1 ks budek pro dudky na 3 ha
- návoz písčitých hromad pro žahadlový hmyz

Celek FVE 42, 28, 29, 30, 41, 33, 32, 27, 26, 25, 34

Výskyt indikačních ZCHD specifické bioty těžebních velkolomů – linduška úhorní, bělořit šedý, kulík říční, jeřáb popelavý

Návrhy:

- omezení velikosti zastavěné plochy souvislé na 30-50 ha
- zachování ploch mimo FVE zcela bez rekultivace
- centrální planina skryta před běžnou okolní krajinou – lze přistoupit k určité vyšší koncentraci FVE na úkor jiných ploch
- tvorba bufferu bezlesí s přirozenou obnovou na přechodech ploch do území MZCHÚ Vršany – prioritní plochy ochrany přírody
- vyloučení používání herbicidů a insekticidů – v okolí plochy hnízdišť sýčka obecného
- vyloučení sečení ploch mimo zaplocené území FVE alespoň v období květen - srpen
- zajištění terénní heterogenity v území koridorů
- instalace kamenných mohyl v území koridorů
- instalace alespoň 10 ks budek pro krutihlavy na 1 ha

Celek FVE 35

Výskyt indikačních ZCHD specifické bioty těžebních velkolomů – bramborníček černohlavý, jeřáb popelavý, strnad luční

Návrhy:

- omezení velikosti zastavěné plochy souvislé na 30-50 ha
- redukce plochy navrženého potenciálu alespoň o 1/3
- zachování stávajících lesostepních a bezlesých mimoprodukčních ploch v okolí FVE
- tvorba bufferu bezlesí s přirozenou obnovou na přechodech ploch do území MZCHÚ Vršany – prioritní plochy ochrany přírody
- zachovaní ekotonu alespoň 15 m šířky okolo FVE obehnaných plošnou lesnickou rekultivací
- vyloučení používání herbicidů a insekticidů – v okolí plochy hnízdišť sýčka obecného
- extenzivní výsadba ovocných dřevin a bobuloplodých křovin po obvodech FVE
- vyloučení sečení ploch mimo zaplocené území FVE alespoň v období květen - srpen
- zajištění terénní heterogenity v území koridorů
- instalace kamenných mohyl v území koridorů
- zachování stávajících vodních prvků a jejich revitalizace
- instalace alespoň 10 ks budek pro krutihlavy/ha
- instalace 1 ks budek pro dudky/3 ha

Celek FVE 40

Výskyt indikačních ZCHD specifické bioty těžebních velkolomů – bramborníček černohlavý, strnad luční, konipas luční

Návrhy:

- omezení velikosti zastavěné plochy souvislé na 30-50 ha
- zachování stávajících lesostepních a bezlesých mimoprodukčních ploch v okolí FVE
- liniová FVE – charakter možno ponechat
- extenzivní výsadba ovocných dřevin v aleji a bobuloplodých křovin po obvodech FVE
- vyloučení sečení ploch mimo zaplocené území FVE alespoň v období květen - srpen
- instalace kamenných mohyl v území koridorů
- zachování stávajících vodních prvků a jejich revitalizace
- instalace alespoň 10 ks budek pro krutihlavy na 1 ha
- instalace 2 ks budek pro dudky na 1 ha

Lom ČSA

Celek – 47, 46, 36, 22, 3

Výskyt indikačních ZCHD specifické bioty těžebních velkolomů – bramborníček černohlavý, strnad luční, konipas luční, rákosník velký, husa velká, jeřáb popelavý, čejka chocholatá, křepelka polní, orel mořský, bukač velký, slavík modráček, ťuhýk obecný

Návrhy:

- omezení velikosti zastavěné plochy souvislé na 30-50 ha
- redukce plochy navrženého potenciálu alespoň o 1/3
- zachování stávajících lesostepních a bezlesých mimoprodukčních ploch v okolí FVE
- propojenost daného území koridory o šířce 30 m po obvodu každé jedné FVE včetně propojení na krušné hory jakožto migrační koridor pro pohyb velkých savců
- zachovaní ekotonu alespoň 15m šířky okolo FVE obehnaných plošnou lesnickou rekultivace
- koridory ponechané samovolné obnově eventuelně osetí pomalu rostoucí stepní směsí
- vyloučení používání herbicidů a insekticidů
- extenzivní výsadba ovocných dřevin a bobuloplodých křovin po obvodech FVE
- vyloučení sečení ploch mimo zaplocené území FVE alespoň v období květen - srpen
- povinná pastva / povinná agro fotovoltaika
- zajištění terénní heterogenity v území koridorů
- instalace kamenných mohyl v území koridorů
- revitalizace stávajících drobných vodních prvků
- instalace alespoň 10 ks budek

pro krutihlavy na 1 ha

- instalace 1ks budek pro dudky na 3 ha
- instalace 2ks netopýřích domků na vybraném místě
- návoz písčitých hromad pro žahadlový hmyz

Bílina

Celek FVE 7, 6, 5, 4 – výsypka Pokrok

Výskyt indikačních ZCHD specifické bioty těžebních velkolomů – bramborníček černohlavý, strnad luční, konipas luční, rákosník velký, husa velká, jeřáb popelavý, čejka chocholatá, slavík modráček, ťuhýk obecný

Návrhy:

- omezení velikosti zastavěné plochy souvislé na 30-50 ha
- redukce plochy navrženého potenciálu alespoň o 1/3
- zachování stávajících lesostepních a bezlesých mimoprodukčních ploch v okolí FVE
- doporučuji krajinou studii a precedens možného řešení k akceptaci FVE a zachování funkční a akceptovatelné krajiny z pohledu plnění funkcí krajiny, z pohledu živočichů a z pohledu lidí
- propojenost daného území koridory o šířce 30 m po obvodu každé jedné FVE včetně propojení na osecký les a dále západní cestou na středohoří jakožto migrační koridor pro pohyb velkých savců
- zachovaní ekotonu alespoň 15 m šířky okolo FVE obehnaných plošnou lesnickou rekultivací
- koridory ponechané samovolné obnově eventuelně osetí pomalu rostoucí stepní směsí
- vyloučení používání herbicidů a insekticidů
- extenzivní výsadba ovocných dřevin a bobuloplodých křovin po obvodech FVE
- vyloučení sečení ploch mimo zaplocené území FVE alespoň v období květen - srpen
- povinná pastva / povinná agro fotovoltaika
- zajištění terénní heterogenity v území koridorů
- instalace kamenných mohyl v území koridorů
- revitalizace stávajících drobných vodních prvků
- instalace alespoň 10 ks budek pro krutihlavy na 1 ha
- instalace 1ks budek pro dudky na 3 ha
- instalace 2ks netopýřích domků na vybraném místě
- návoz písčitých hromad pro žahadlový hmyz
- plochy pod prostory koridoru VVN ponechat ekologické obnově a doplnit prvky biodiverzity
- sloupy koridoru VVN osadit hnízdními podložkami pro dravce

Celek FVE 8

Návrhy:

- omezení velikosti zastavěné plochy souvislé na 30-50 ha
- zachování stávajících lesostepních a bezlesých mimoprodukčních ploch v okolí FVE
- zachovaní ekotonu alespoň 15 m šířky okolo FVE obehnaných plošnou lesnickou rekultivací
- koridory ponechané samovolné obnově eventuelně osetí pomalu rostoucí stepní směsí
- vyloučení používání herbicidů a insekticidů
- extenzivní výsadba ovocných dřevin a bobuloplodých křovin po obvodech FVE
- vyloučení sečení ploch mimo zaplocené území FVE alespoň v období květen - srpen
- zajištění terénní heterogenity v území koridorů
- instalace kamenných mohyl v území koridorů
- revitalizace stávajících drobných vodních prvků

— instalace alespoň 10 ks budek pro krutihlavy na 1 ha
— instalace 1ks budek pro dudky na 3 ha

Celek FVE 23 – Fučík Ledvice

Výskyt indikačních ZCHD specifické bioty těžebních velkolomů – bramborníček černohlavý, strnad luční, ťuhýk obecný

Návrhy:

— omezení velikosti zastavěné plochy souvislé na 30-50 ha – vyloučení přiblížení k vodnímu tělesu
— zachování stávajících lesostepních a bezlesých mimoprodukčních ploch v okolí FVE
— zachovaní ekotonu alespoň 15 m šířky okolo FVE obehnaných plošnou lesnickou rekultivací
— koridory ponechané samovolné obnově eventuelně osetí pomalu rostoucí stepní směsí
— vyloučení používání herbicidů a insekticidů
— extenzivní výsadba ovocných dřevin a bobuloplodých křovin po obvodech FVE
— vyloučení sečení ploch mimo zaplocené území FVE alespoň v období květen - srpen
— zajištění terénní heterogenity v území koridorů
— instalace kamenných mohyl v území koridorů
— část FVE v režimu agro fotovoltaiky
— instalace alespoň 10 ks budek pro krutihlavy na 1 ha
— instalace 1ks budek pro dudky na 3 ha

Důvody zapojení kraje do procesu umisťování OZE

Koncepce územního rozvoje kraje

Rozsah ploch monofunkčního využití zásadně determinuje územní rozvoj kraje. Kraj z pohledu vlastní samosprávy by měl mít jednoznačný názor na rozvoj svého území. Ústecký kraj má mít jasnou, srozumitelnou a aktéry rozvoje sdílenou koncepci územního rozvoje kraje, která stanoví logický rámec a hlavní zásady a strukturu budoucího rozvoje území celého Ústeckého kraje. Koncepce rozvoje území je základním a nepostradatelným předpokladem udržitelného rozvoje každého území. Má-li být rozvoj území udržitelný, musí být koncepční.

Schválením velkoplošných záměrů bez jasné celkové koncepce rozvoje území Ústeckého kraje a aktivního přispění Ústeckého kraje do debaty nechává podobu budoucího rozvoje dotčeného území pouze v rukou soukromých investorů a jejich parciálních (zpravidla ekonomicky motivovaných) zájmů.

Umísťování takto plošně rozsáhlých a svými dopady zásadních záměrů do území bez jasné koncepce je ve vyspělé společnosti, k níž se Česká republika řadí, naprosto nepředstavitelné.

Energetická politika kraje

Kraj by měl mít jasnou představu o tom, jak se chce k přechodu k decentralizované energetice postavit. Mít plán jak chce OZE využívat na svých vlastních budovách a provozech. Zároveň i reflektovat v rámci Krajské energetické koncepce, jak v území pracovat s nově budovanou energetickou infrastrukturou a energeickými záměry. Deklarovat postoj kraje např. “OZE vítáme, ale za těchto podmínek….”.

Regionální význam

Dotčené území plánovaná pro umisťování OZE přesahují většinou správní území několika obcí a zásadně limituje jejich další územní rozvoj, rozsahem záměry přesahují lokální význam. Kraj by měl v tomto směru vystoupit jako koordinátor. Obce potřebují vystupovat jednotně a koordinovaně, zároveň potřebují mít v kraji metodickou a informační oporu.

Jednání s investory

Dochází k tomu, že investoři jednají s obcemi individuálně, což oslabuje jejich vyjednávací možnosti. Jednotnost vystupování vůči investorům a vůbec inciace setkání mezi obcemi a investory by měla být v rukou kraje. Kraj je pro investory silnějším partnerem, kterého v celém procesu aktualizace ZÚR či jiných velkoplošnejších koncepcí (akcelerační zóny) potřebují. Jednotnost vystupování za kraj společně s obcemi zvýší jejich sílu při vyjednávacích procesech.

Transparentnost

Otevřená debata mezi obcemi, krajem a investory by pomohla i celkové transparentnosti procesu, který se zatím odehrává “za zavřenými dveřmi”. Tím, že v celém procesu kraj aktivně nevystupuje s jednotným názorem a nekomunikuje v tomto směru s obcemi na svém území, nechává prostor k šíření dezinformací.

A co za to?

Ústecký kraj jako nositel myšlenky “Díky za OZE, ale co za to?”:) Rozmach OZE se týká celého Česka, chybí debata o tom, že to s sebou krom zelené energie nese i negativní dopady na územní rozvoj obcí, životní prostředí, prostupnost krajiny, neověřený vliv na místní klima apod. Podmínky, které se nastavují z vládní úrovně (akcelerační zóny, LEX OZE apod) mj. usnadňují živelný rozvoj OZE, který je z důvodu sanování energetických kapacit nutný, ale napomáhá zkratkovitým řešením, jejichž dopady nepůjdou zpětně (nebo dlouhodobě) řešit/měnit. ÚK by mohl být nositelem myšlenky otevření debaty na celostátní úrovni nad kompenzačními opatřeními, případně regulací fyzické podoby OZE (zachování prostupnosti, podoba oplocení, doprovodná infrastruktura - nabíječky na kola apod).

Nástroje kraje při umisťování OZE

Formální plánovací instrumenty

Územní studie krajiny

- Pořizovatelem je kraj, který ji rovněž financuje.
- Tento plánovací nástroj je flexibilní v zadání. Kraj tedy může připravit zadání tak, aby byly zpracovány klíčové aspekty pro umísťování FVE v území, a studie mohla být dokončena v relativně krátkém časovém horizontu. Její zpracování pro jedno území ASA, včetně podrobných průzkumů a rozborů území a zapojení místních aktérů, může trvat okolo jednoho roku.
- Mezi klíčová témata k řešení patří prostupnost územím pro člověka i volně žijící živočichy, ochrana přírody, obytná kvalita a rekreační využití, ochrana hodnot krajiny, zachování klimatické funkce krajiny, zemědělské a lesnické hospodaření v krajině atd. Specifikum posttěžební krajiny je, že se musí zohlednit i její budoucí využití a potenciál i pro jiné ekonomické aktivity. Patří zde identifikace a zachování prostupnosti k novým cílům zájmu v posttěžební krajině, propojení krajinné struktury posttěžební krajiny s krajinou rostlou, zapracování požadavků na ochranu přírody, které jsou specifické pro post těžební území.
- Zpracování pro plochy ASA, plochy plánované pro 8. a další aktualizaci ZÚR umožní zohlednění kumulativního vlivu v území.
- Plochy ASA v poslední ZÚR koncepčně určeny pro přírodní charakter - umístění FVE znamená zcela jiný typ využití - potřeba koncepčního přístupu k rozvoji území.

Územní studie krajiny dle metodiky Ministerstva pro místní rozvoj (MMR)

- Řeší veškeré aspekty krajiny, ale vyžaduje delší dobu na její zpracování, obvykle až 2 roky.
- Kraj by měl začít přípravu zadání této studie, zaručí větší připravenost kraje pro rozhodování v území i v jiných dalších aspektech než je FVE.

Výhody územní studie:

- registrovaná územní studie je neopomenutelný podklad pro rozhodování v území
- odborný podklad pro kraj a obce a další aktéry
- potenciálně urychlení projednání s obcemi a dalšími místními aktéry
- zachování potenciálu rozvoje území

Nevýhody územní studie:

- je toliko neopomenutelným podkladem při územním plánování a pro rozhodování v území a lze se od ní odchýlit, pokud žadatel o změnu v území prokáže, že odchylka od územní studie není v rozporu s veřejnými zájmy a naplňuje smysl řešení územní studie
- neprojednává se ani s dotčenými orgány ani s veřejností a v rámci procesu pořízení územní studie proto nikdo neuplatňuje připomínky, které by pak musely být v rámci řešení územní studie reflektovány (jakkoli je zaužívanou praxí, že územní studie se alespoň neformálně konzultuje)
- územní studii se nevydává a ani ji neschvaluje samospráva, použitelnost územní studie schvaluje pořizovatel (ten zároveň garantuje soulad s veřejnými zájmy a v případě územní studie, která slouží pro rozhodování v území, pak schvaluje soulad s nadřazenou územně plánovací dokumentací

Regulační plán

- Pořizovatelem je kraj, který ho rovněž financuje.
- Stejně jako územní studie se dá pořídit na vybrané dílčí území kraje v podrobnosti větší než je podrobnost ZÚR a přitom menší, než jsou územní plány obcí a může zahrnovat území více obcí (což územní plán nemůže)
- Je závaznou územně plánovací dokumentací (na rozdíl od územní studie, která je toliko neopomenutelným podkladem při územním plánování a pro rozhodování v území a lze se od ní odchýlit), a umožňuje proto stanovit podmínky pro umisťování OZE zcela závazně
- Proces pořízení je identický jako s procesem pořízení zásad územního rozvoje a územního plánu.

Výhody regulačního plánu:

- Závazný pro územní plány dotčených obcí a pro rozhodování v území, nelze se od něho nijak odchýlit, všechny změny v území musí být v souladu s regulačním plánem.
- Projednává se s dotčenými orgány a s veřejností, aktéři rozvoje území mají zákonnou možnost podobu regulačního plánu ovlivnit.
- Změnu regulačního plánu lze provést jen procesem řádné změny, projednávané analogicky novému regulačnímu plánu.

Nevýhody regulačního plánu:

- Proces pořízení poměrně časově náročný, pořízení může trvat 2 roky i více let.

Neformální pláno-vací instrumenty

Pilotní studie Transformačního centra Ústeckého kraje (TCÚK)

Řešení specifikace fyzického umístění FVE v krajině v konkrétní lokalitě (např. lom ČSA - již pilotní území TCÚK - 4. pilíř) nebo výběr jiné další lokality, např. výsypka Pokrok kvůli dostatečnému rozsahu, dobré míře užívání lidmi, proximitě zámeckého parku aj.. Významným přínosem TCÚK je obsáhlé využití participativních plánovacích metod a tedy docílení prokonzultování navrhovaných řešení s investory, vlastníky pozemků, dotčenými obcemi, a dalšími identifikovanými aktéry, a to potenciálně v krátkém časovém horizontu.

Navržená doporučení přenositelné do dalších studií, včetně zapracování do územní studie krajiny viz výše.

Další nástroje

Koordinátor rozvoje území

Rozčlenit území do logických celků (např. dle oblastí velkolomů nebo výsypek) a koordinovat proces mezi obcemi. Svolat je, přednést představu za kraj, zjistit, jak se k celé věci obce staví. Výsledkem by měla být společně vydefinovaná představa pro jednání s investory, která bude jednotná.

Iniciovat jednání mezi obcemi a investory / investory a krajem

Může se jednat o neformální setkání, které má přinést do území klid a informace. Zároveň poskytne prostor pro vyjednávání o možných kompenzačních opatřeních.

Připravená stanoviska za kraj

Mít připravená stanoviska za kraj z pohledu energetiky, ochrany životního prostředí a územního rozvoje. Vědět, co kraj chce a proč. Mít stanovené energetické a krajinné plány.

Přispívat do debat na vládní úrovni

Kraj by měl aktivně přispívat do debat na vládní úrovni, například v rámci senátního a parlamentního podvýboru pro regiony v transformaci - přinášet informace z území a iniciovat debatu nad kompenzačními opatřeními.

Seznam investorů OZE v Ústeckém kraji

Seznam aktivních investorů a jejich záměrů na území Ústeckého kraje, kteří žádali o změnu územního plánu v letech 2022-2023.

Obec	Žadatel	FVE
Jiříkov	DCFK developerská spol. s r.o.	
Řehlovice	Projekty CZ, s.r.o.	
Trmice	Spolchemie, a.s.	
Chabařovice	Spolchemie, a.s.	
Březno u Chomutova	Povodí Ohře, s.p.	FVE Nechranice, FVE Stranná
Vrskmaň	Povodí Ohře, s.p.	FVE Újezd
Chlumec	ČEZ Obnovitelné zdroje s.r.o.	FVE Chlumec
Vroutek	Město Vroutek	
Židovice	Aroma Praha a.s.	
Březno u Chomutova	ČEZ Obnovitelné zdroje s.r.o.	
Děčín	ZENERGO Energy s.r.o.	FVE Nebočany - nesouhlas CHKO České středohoří
Kadaň (Tušimice)	QARK s.r.o.	
Kadaň (Tušimice)	Ing. Adam Studený	
Kadaň (Tušimice)	Petr Nieslanik	
Klášterec nad Ohří	Marian Vráblik	
Postoloprty	Ing. Antonín Štorkán	
Bílina	Městský úřad Bílina, úřad územního plánování	
Březno u Chomutova	Severočeské doly a.s.	
Trmice	ČEZ Obnovitelné zdroje s.r.o.	FVE Teplárna Trmice
Březno u Chomutova	Magistrát města Chomutova	

Krupka	Ing. Rudolf Jahoda	
Vrkmaň	Obec Vrskmaň	
Březno u Chomutova	Petr Nieslanik	
Otvice	NELUMBO EARTH a.s.	
Klášterec nad Ohří	Pozemky Land s.r.o.	
Droužkovice	Severočeské doly a.s.	
Petrohrad	QUESTENBERK s.r.o.	
Boleboř	NELUMBO EARTH a.s.	
Březno u Chomutova	Josef Ryšavý	
Droužkovice	Magistrát města Chomutova	
Chabařovice	ČEZ Obnovitelné zdroje s.r.o.	FVE Vyklice
Litvínov	Městský úřad Litvínov, odbor investic a regionálního rozvoje	
Bohušovice nad Ohří	Emco spol. s.r.o.	
Chbany	Městský úřad Kadaň, odbor regionálního rozvoje, územního plánování a památkové péče	

Mimo tyto však existují i další, obcemi nejmenovaní, investoři, nebo záměry nevyžadující změny územního plánu (např. Sev.en Česká Energie, FVE1HPM s.r.o., Katemo s.r.o., Společnost GHR,B spol. a.s. atd.).

Závěr

Závěr

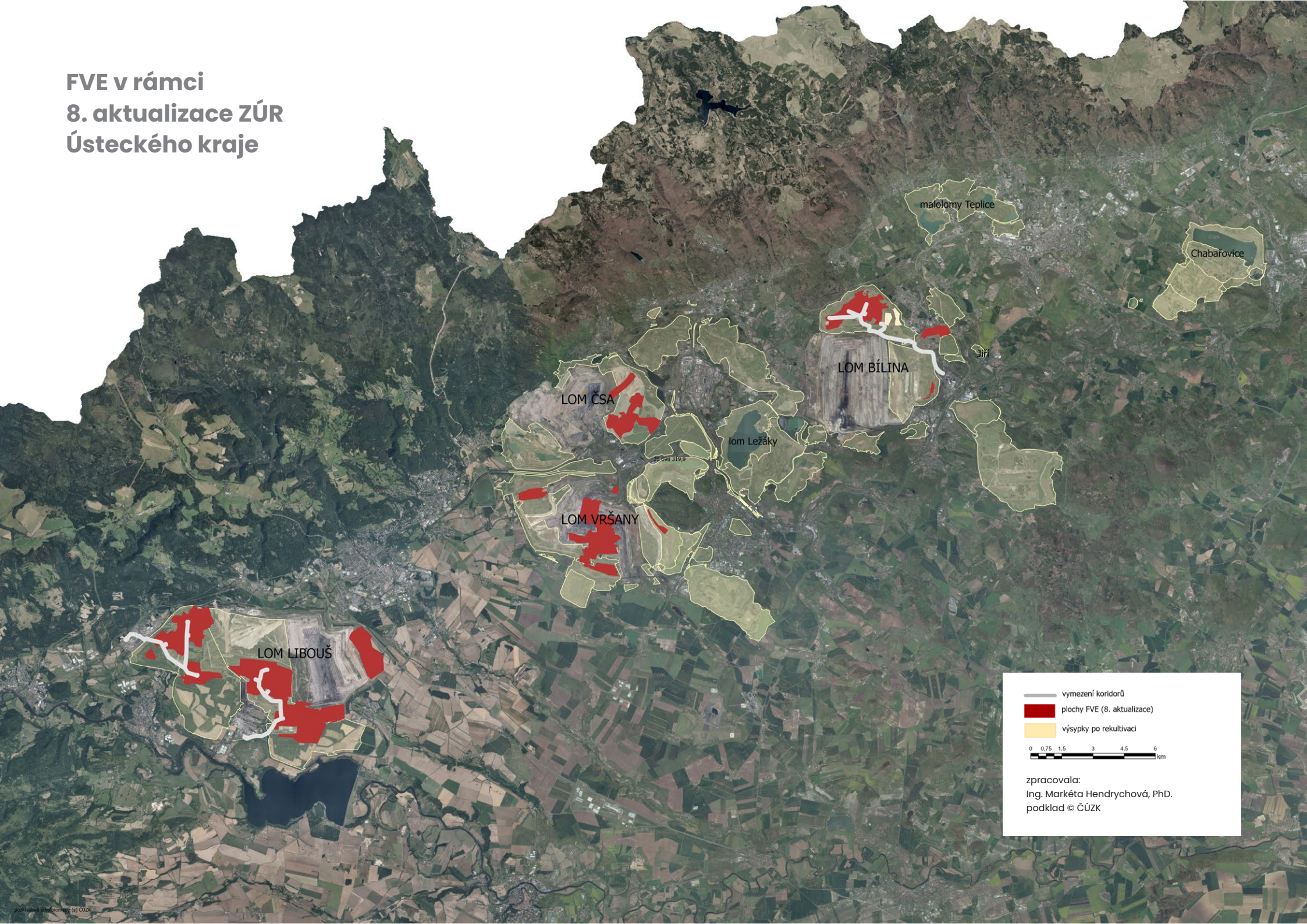
Připravovaná 8. aktualizace ZÚR umožní výstavbu FVE na rozloze 26,7 km^2 (odpovídá více než 10 jezerům Milada). Pozitiva, která rozvoj obnovitelných zdrojů přinese nepopíráme. Nicméně chceme upozornit na rizika, která s sebou monofunkční využití krajiny v tak velkém rozsahu může nést. Limitace územního rozvoje obcí, dopady na životní prostředí (mikroklima, oplocení, horší prostupnost pro lidi i pro živočichy, zábor půdy pro jiné využití) a omezení transformačního potenciálu posttěžebních lokalit jsou hlavní témata, která je třeba otevřít a řešit. Ústecký kraj by se měl zapojit jako jeden z hlavních aktérů, který debatu zprostředkuje a otevře. Jde o témata, která svým rozsahem překračují kompetence jednotlivých obcí. Jednotnost ve spolupráci s obcemi, pokud by ji kraj koordinoval, může přinést do diskuse s investory silnější argumenty.

Navíc lze počítat s tím, že po 8. aktualizaci budou následovat další záměry na rozlehlé plochy s možností umístění FVE (v lomu Vršany a ČSA). Mimo velkoplošné záměry, které se iniciují ze strany MPO, se v kraji vyskytuje spoustu dílčích soukromých záměrů FVE, které také mapujeme se zapojením obcí.

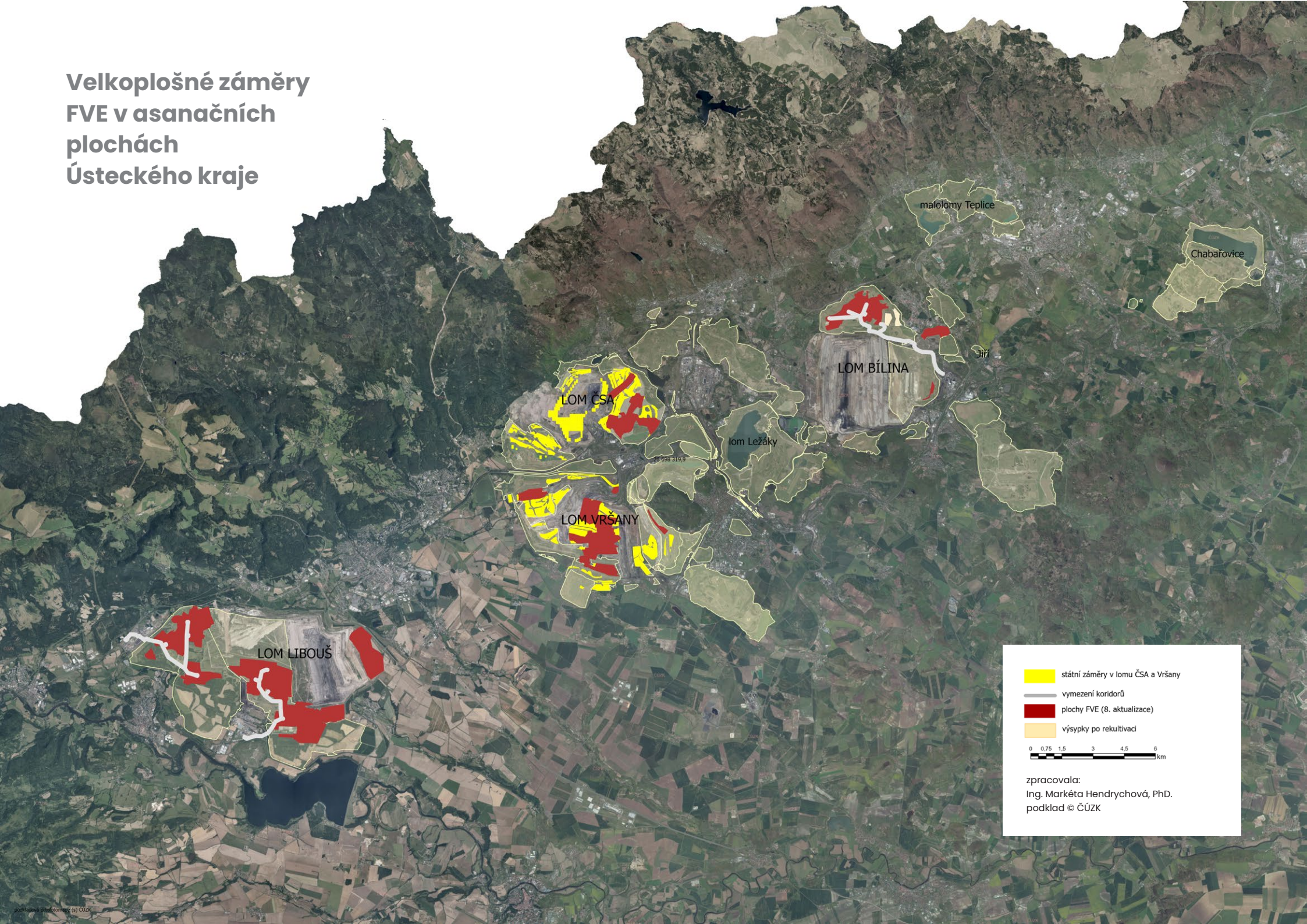
To, jak bude nastaven přístup při 8. aktualizaci pravděpodobně ovlivní i další rozhodování o jiných energetických záměrech. Za Transformační centrum Ústeckého kraje tedy doporučujeme intenzivnější spolupráci kraje s obcemi, resp. koncepční přístup k energetice a prospisu do území na úrovni kraje, nikoli jen jednotlivých katastrálních území (obcí), rozvinutí debat o systematických kompenzacích, zpracování územních studií zohledňující více detailně lokální specifika nejen z pohledu ochrany přírody, vlivu na klima, krajinný ráz, potřeb obyvatel, ale i jiné příležitosti v kraji procházejícího transformací.

Přílohy

FVE v rámci 8. aktualizace ZÚR Ústeckého kraje

Velkoplošné záměry FVE v asanačních plochách Ústeckého kraje

Kumulace vybraných záměrů OZE

